

Sisäministeriö
kirjaamo@intermin.fi
jukka.tukia@intermin.fi

Viite: Lausuntopyyntö SMDno-2017-1424

Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry:n lausunto sisäministeriön asetuksesta Veikkaus Oy:n rahapeliin pelisääntöistä

Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto sisäministeriölle Veikkaus Oy:n rahapeliin pelisääntöjä koskevasta asetusmuutosesityksestä. EHYT ry näkee esityksessä hyvän suunnan ja tavoitteen vastuullisesti lisätä suomalaisten pelaajien pelaamisen hallintaa.

EHYT ry pitää keskeisinä asioina tässä seuraavaa:

1. Vastuullisuusominaisuuksien tulee perustua tutkittuun tietoon.
2. Rahapelihaittojen ehkäisy ja vähentäminen tulee asettaa tuottojen kasvattamisen edelle.
3. Pakollinen tappioraja asetettava kaikkiin useita kertoja päivässä arvottaviin peleihin
4. Vastuullisuusominaisuuksien määrittely ja rajoitusten tulee perustua haavoittuvien ryhmien suojeluun.

Yleistä

Veikkaus Oy:n esitykseen näyttää sisältyvän yksi olennainen ristiriita. Esitys lähtee pelaamisen mahdollisuuksien lisäämisestä kansainvälisen kilpailun nimissä eikä ensisijaisesti rahapelihaittojen ehkäisyn näkökulmasta. Arpajaislaki 13c § edellyttää peliyhtiöltä, että pelaamisesta aiheutuvia taloudellisia, sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja ehkäistään ja vähennetään. Kuitenkin perusteluissa useissa kohdin todetaan, että esimerkiksi rajoituksia ei haluta asettaa tiukemmiksi, ettei menetettäisi suurimpia pelaajia ulkomaisille yhtiöille. Kansainvälistä kilpailua käytetään perusteluna rajoitusten lieventämiseen. Vastuullisuustoimien pitäisi kuitenkin kohdentua ensisijaisesti haavoittuvien ryhmien suojeluun, ei peliyhtiön tuottojen turvaamiseen. Jos kanavoinnin nimessä tuotetaan erityistä pelihaittaa sisältäviä uusia pelejä ja väljennetään rajoituksia, se ei voi olla arpajaislain hengen mukaista.

Veikkaus Oy ei ole esittänyt sääntömuutoksille tieteelliseen tutkimukseen perustuvia perusteluja. Perustelut ja muutosten arviointi perustuvat yhtiön omaan RaVa-arviointiin tai markkinoinnin tarpeisiin. Vastuullisuuskäytäntöjen tulisi perustua tutkittuun tietoon.

Veikkaus ei ole sääntömuutosesityksessään esittänyt, miten tehtyjen muutosten arviointi ja raportointi vastuullisuuden näkökulmasta tullaan toteuttamaan tai mitkä ovat esitykselle asetetut tavoitteet suhteessa rahapelihaittojen ehkäisyyn ja vähentämiseen, esimerkiksi esitys laskee eniten pelaavan 2 % pelaajista osuutta koko kulutuksesta x %:iin. Arpajaislain

13c pykälän perusteluissa on esitetty tavoitteiden määrittelyä haittojen ehkäisemiseen ja niille seurannan mittareita. Miten nyt tehdyt Veikkaus Oy:n esitykset suhteutuvat näihin?

Vastuullisuusominaisuudet

On valitettavaa, että pakollinen tappioraja esitetään asettavaksi vain nopearytmisiin onnenpeleihin. Varsinkin kun nyt esityksessä rajataan nämä pelit kovin pieneen joukkoon. Samat rajat tulisi liittää koskemaan vähintäänkin virtuaalivedonlyöntiä sekä muita useita kertoja päivässä arvottavia sattumaan perustuvia onnenpelejä kuten esimerkiksi Keno. Pelien ja niiden vastuullisuusominaisuuksien jaottelu perustuu tässä esityksessä enemmän markkinoinnin tarpeisiin kuin rahapelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen vaatimuksiin.

Virtuaalivedonlyöntiä ei tule määritellä harrastuspelien luokkaan, koska siinä taidolla ei ole pelintuloksen kannalta merkitystä vaan tulos arvotaan ilman että pelaaja voi siihen vaikuttaa. Se on puhtaasti sattumaan perustuva useita kertoja päivässä arvottava nopea onnenpeli. On erittäin harhaanjohtavaa, jos peliä markkinoidaan siten, että pelaajalle pyritään luomaan vaikutelma ja kokemus virtuaalivedonlyönnistä esimerkiksi pitkävetoon tai vastaavaan verrattavissa olevana rahapelinä, jossa voi olettaa pelaajan tiedolla tai taidolla olevan merkitystä

Pakolliset tappiorajat ovat pelaamisen hallinnan ja rahapelihaittojen ehkäisyn näkökulmasta erittäin hyvä asia. Esitetty 3 000 euroa tappiorajan maksimina sattumaan perustuvassa onnenpelissä on erittäin korkea raja. Se vastaa suomalaisen työntekijän keskimääräistä kuukauden bruttoansiota. Kulutusrajojen arviointi on vaikeaa, koska meillä ei ole käytettävissä tietoa siitä, moniko pelaajista on törmännyt nykyisiin maksimeihin pelatessaan. Kansalaisilla, pelaajilla, kansalaisjärjestöillä, tutkijoilla tai politiikoillakaan ei ole mahdollista tehdä tällaista arviointia tietoon perustuen, koska peliyhtiö ei luovuta näitä tietoja käyttöön. Olisi välttämätöntä, että tämänkaltaisen tieto olisi avoimesti muidenkin kuin yksin peliyhtiön tai valvojan viranomaisen käytettävissä.

Pelaajan tulisi saada aikamuistuttimen rajan täytyessä myös ilmoitus, kauanko hän on sillä kertaa pelannut yhteensä. Lisäksi pelitilin yhteenvedossa tulisi olla mukana listauksessa myös kuukaudessa pelattu aika yhteensä. Pelaamiseen käytetyn ajan on osoitettu olevan riskitekijä rahapeliongelman syntymiseen. Aikaseurannassa voitaisiin käyttää vertailuaineistona esimerkiksi Rocloffin kehittämän Consumption Screen for Problem Gambling perusteella asetettuja raja-arvoja kertomaan, milloin pelaajalla tulevat riskirajat vastaan (Rockloff, M. (2011). Validation of the Consumption Screen for Problem Gambling (CSPG). Journal of Gambling Studies 28(2): 207-216).

Asiakkaalle annettavaa tuotetietoa on lisättävä, esimerkiksi kuuluuko jokin peli erityistä pelihaittariskiä sisältäviin peleihin. Muutoinkin pelaajalle tulisi esittää riittävät tiedot pelistä ja sen kovuudesta, esimerkiksi pelin ”kovuudesta”, jota voidaan arvioida esimerkiksi, sillä miten nopea on arvontasykli ja miten tiheä on voitonmaksu. Tästä voitaisiin antaa tietoa suhteessa muihin peleihin.

Veikkaus Oy:n esityksessä ei oteta lainkaan kantaa sähköisesti välitettävien pelien markkinointiin. Veikkauksen verkkosivun määrittäminen erityiseksi pelisaliksi merkitsee myös

”punaisten” pelien markkinoinnin mahdollistamista kaikille rekisteröityneille pelaajille. Tämä on erittäin huolestuttava seikka.

Jo nykyisiin pelisääntöihin sisältyy koko joukko arveluttavia seikkoja, jotka ovat edelleen jäämässä voimaan. Esimerkiksi raha-automaattien pelisäännöt sallivat ilmoittaa pelaajalle voittona pelaajan sijoittamaa panosta pienemmän tuloksen (”Raha-automaattipelin voitto voi olla yhtä suuri, suurempi tai pienempi kuin peliin sijoitettu panos.” Liite sisäministeriön asetukseen SMDno/2017/210 s. 170).

EHYT ry pitää tärkeänä, että pelaajan on voitava rajoittaa pelitilinsä kautta sekä pelaamisestaan että häneen kohdistuvaa pelimyyntiä ja markkinointia määrittelemällä, mitä pelejä hän haluaa pelata ja toisaalta voitava sulkea muu tarjonta pois omasta pelitilinsä näkymästä.

”Panic button” on hyvä ominaisuus. Se käyttämisen yhteydessä pelaajalle voitaisiin lähettää myös viesti oman pelaamisen hallinnan työkaluista tai esimerkiksi mahdollisuudesta saada yhteys Peluuri -palveluun.

Mahdollisuus hakea pysyvä pelikielto – pelikielto toistaiseksi – on hyvä uudistus. Samoin ehdotettu ominaisuus, jolla on mahdollista asettaa kalenterimääräisiä rajoituksia. Esityksestä ei käy ilmi, mahdollistaako tämä rajoituksen asettamisen säännölliseksi, esimerkiksi aina palkkapäivä ja sen jälkeinen päivä. Rahapelaajat, erityisesti pelaamisestaan ongelmia kokevat pelaajat, pyrkivät eri syistä salaamaan pelaamisensa. Pelitililtä pelaajalle kirjeitse tuleva ”tiliote” toisi pelaamisen aina näkyväksi paremmin kuin tilillä oleva seurantaseloste tai sähköposti. Tehdystä esityksestä ei käy ilmi, voiko pelitilin lopettaa vai ainoastaan sulkea. Pelaajalla on tulella olla mahdollisuus myös lopettaa pelitilinsä välittömästi niin halutessaan.

Pelitilin maksimi 50 000 euroa ja siihen lisättyinä mahdollisuus siirtää sinne rahaa useita kertoja vuorokaudessa tekee pelitilistä käytännössä rajoittamattoman. Tavalliselle kansalaiselle jo 50 000 euroa on äärimmäisen suuri summa muuhun kuin asuntokauppaan. Esityksestä ei käy ilmi, miten rahasiirtoja pelitilille seurataan ja suhteutetaan pelaamiseen tai pelimuotoihin, esimerkiksi onnenpelit. Veikkaus Oy ei perusteluissaan esitä, miten suuresta pelaajajoukosta tai pelatusta rahamäärästä tässä on kyse, jonka pysyttämiseen Veikkauksen asiakkaina tässä tähdätään. Miten suuri merkitys Veikkauksen tuotoissa tällä on? Miten saldorajan kasvattaminen ehkäisee rahanpesua tai rikollisuutta? Todennäköisesti tuo pelaaminen edelleen pysyy siellä anonyymillä puolella.

EHYT ry ei pidä hyvänä, että rahapelaamisen vastuullisuusominaisuuksia koskevia päätöksiä tehdään suurimpien pelaajien tai ammattipelaajien ehdoilla. Markkinointi ja tuottojen turvaaminen ei ole hyvä peruste vastuullisuudelle. Rajojen poistolla esimerkiksi Live-vedossa näyttäisi perustelujen mukaan olevan merkitystä erittäin pienelle joukolle pelaajia.

Pelitilin ominaisuuksien kehittäminen on hyvä pyrkimys. Nyt tulisi nopeasti pyrkiä siihen, että myös muu pelaaminen tapahtuisi pelitililtä ja tunnistautuneena. Veikkaus Oy:n vastuullisuudelle ja arpajaislain 13c pykälän täyttämiseen ei riitä sähköisen pelaamisen vastuullisuuden turvaaminen.

Helsingissä 27. päivänä lokakuuta 2017

Kari Vuorinen
Talous- ja hallintojohtaja
Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry